



**БЛИСКУЧИЙ ОРГАНІЗАТОР,
НАЗАВЖДИ ЗАЛИШИВСЯ ВІРНИЙ
ЛЮБОВІ ДО ПТАХІВ
(ПАМ'ЯТІ ВЧЕНОГО-ОРНІТОЛОГА
АНАТОЛІЯ ІВАНОВИЧА КОРЗЮКОВА)**

Орнітологічна спільнота зазнала непоправної втрати. 21 липня 2022 року, не доживши всього 2 тижні до свого 84-річчя, пішов з життя голова Ради Українського товариства охорони птахів — Анатолій Іванович Корзюков, одеський вчений-орнітолог, кандидат біологічних наук, доцент, невтомний дослідник, відомий організатор наукових орнітологічних нарад і конференцій, координатор цілого ряду міжнародних програм з охорони птахів, один з організаторів Азово-Чорноморської орнітологічної групи. Анатолій Іванович Корзюков - унікальна особистість, одеський вчений зі світовим ім'ям, слава якого прийшла через величезну любов до птахів. Він сам часто говорив про себе: «Зі шкільної лави любив птахів і залишився вірним цій любові назавжди». Всім відомий організатор - в очах колег він завжди був невтомним дослідником, ініціатором і провідником багатьох природоохоронних проектів регіону. Не лише проблеми фундаментального порядку, а й багато прикладних питань були предметом його багаторічної діяльності.

Анатолій Іванович народився 8 серпня 1938 р. Батько та мати працювали в Одеському трамвайному бюро. У період окупації Одеси під час Другої світової війни сім'я була в Одесі, ховаючись у катакомбах, коли у двір входили окупанти (румуні та німці).

Будучи школярем, маючи великий інтерес до природи, до птахів, зокрема, він постійно підтримував зв'язок із вченими Одеського університету ім. І. І. Мечникова, долучався до «дорослої» науки. Вже у 10 класі за сприянням В. А. Москетті та Л. Ф. Назаренка у березні 1956 р. в Одесі була організована Перша орнітологічна конференція юних орнітологів, на якій виступає і юннат Корзюков Анатолій. Починаючи з 8-го класу він починає готувати свої перші наукові публікації, які з рецензією проф. І. І. Пузанова були надруковані у 1957 році у вигляді невеликої брошури «Приваблювання та охорона корисних птахів юннатами міста Одеси». Після закінчення школи, здавалося, шлях до університетської аудиторії для нього було визначено. Проте два роки служби у лавах Радянської армії дещо віддалили студентські роки. Але навіть перебуваючи в армійських лавах на Житомирщині, він знаходив час для орнітологічних спостережень. Зокрема, вивчаючи гніздування дроздів, виявив дрозда білолобого – факт на рівні фауністичного відкриття.

У 1967 р., закінчивши навчання на кафедрі зоології хребетних Одеського національного університету, захистив дипломну роботу, присвячену лелекоподібним

птахам дельти Дністра. Деякий час він перебував на комсомольській роботі, але з 1974 р. обіймає посаду старшого викладача кафедри зоології хребетних.

Анатолій Іванович понад 40 років працював на кафедрі зоології Одеського університету ім. І.І.Мечникова. Тут він написав кандидатську дисертацію, присвячену міграціям птахів у північно-західному Причорномор'ї, і в 1983 році успішно її захистив. У 1984-1985 роках А. І. Корзюков був завідувачем кафедри зоології хребетних Одеського університету ім. І.І.Мечникова. Тієї кафедри, якою колись завідував всесвітньо відомий вчений Іван Іванович Пузанов. Енергію за всі роки роботи на кафедрі Анатолій Іванович поряд з навчальним процесом віддавав польовим орнітологічним дослідженням у Причорноморському регіоні України. З його ім'ям пов'язано близько 40 років наукових досліджень на острові Зміїному, де він вивчав особливості міграцій птахів та вирішував питання захисту літаків від зіткнень із птахами. Тут же він відкривав нові види української орнітофауни, наприклад: чубата зозуля, золотомушковий вівчарик, даурська ластівка та інші.

Важливою була діяльність Анатолія Івановича з екологічної освіти населення – численні виступи по радіо, телебаченню, в пресі. Багаторічна робота з молоддю, школярами стала запорукою майбутньої орієнтації молодих дослідників. Його вихованці, які виростили з юнатів у фахівців-професіоналів, працюють у різних наукових та навчальних структурах багатьох країн – у США, Канаді, Панамі, Австралії.

Беручи активну участь у громадському житті факультету, він неодноразово представляв університет на різних міжнародних форумах, активно захищаючи природу. За свій внесок в справу охорони природи він був нагороджений медаллю Італійського інституту вивчення та охорони тварин та почесним знаком «Відмінник вищої освіти».

Протягом багатьох років Анатолій Іванович був експертом Міжнародного союзу охорони природи та природних ресурсів (IUSN), брав активну участь у багатьох міжнародних конференціях і форумах, де виступав з науковими доповідями та повідомленнями. Анатолій Іванович був організатором багатьох орнітологічних міжнародних форумів в Одесі й на території України. Він опублікував понад 250 статей з різних аспектів орнітології, був членом багатьох редакційних видань з біології.

Про мого вчителя. «Колись я був юним студентом, до нас в аудиторію вперше зайшов дуже спритний і усміхнений молодий викладач. Він тримав велику купу яскравих книжок про неймовірні території дикої природи й розповідав нам про охорону навколишнього середовища, про заповідники, національні парки, про африканські Серенгеті, та про свою неймовірну любов з дитинства до птахів. Це був Анатолій Іванович Корзюков. Він був дуже легким і доступним у спілкуванні. Курував наш студентський гуртожиток №6 Одеського університету. Коли він нас відвідував, ми з ним розмовляли вільно на будь-які теми. Він поступово «затягував» нас в ауру любові до птахів і всього того, що оточує нас навколо в дикій природі. Окрім того, він ще і вів студентську дружину з охорони природи. І подався я за ним, як за вчителем, якого ти по-справжньому любиш. І ось забрав він нас колись з декількома активістами у кінці 70-х в Москву на з'їзд регіональних дружин з охорони природи. Там мені довелося розповідати, як я люблю Дністер і роблю щось, як студент, для вивчення птахів, для їх захисту і для охорони Дністра. І це був мій перший публічний виступ на захист дикої природи, який став доленосним, завдяки моєму вчителю.

Його енергія і неймовірні організаторські здібності просто вражали. За ним йшли сотні студентів, і всім він знаходив заняття і теми для курсових та дипломних робіт. А



для деяких він ставав другим батьком. Доволі часто ходив на екскурсії зі студентами та польові експедиції.

Про вченого та невтомного дослідника. У Анатолія Івановича були дві улюблені території, де він вивчав птахів – це Куяльницький лиман, якій 1.01.2022 року Указом Президента України став національним природним парком, про що він мріяв, та острів Зміїний, якій став зоологічним заказником. Але любив він ці території, звісно, через призму любові до птахів. На о. Зміїний, йому доля дала можливість зробити важливі орнітологічні відкриття для науки. І коли у лютому 2022 року російські агресори захопили його улюблений острів, він дуже сумував і хвилювався за мігруючих птахів, які у великій кількості сідають там на відпочинок. А за декілька днів до кончини він дуже радів, коли ЗСУ відвоювала його улюблений острів.

Останні роки свого життя Анатолій Іванович разом з колегами працював над підготовкою та виданням кольорового фотовизначника птахів Північно-Західного Причорномор'я, а також над книгою по птахох острова Зміїний.

Окрім любові до птахів, він був також чудовим бджолярем та садівником.

Безсумнівно, що внесок незабутнього Анатолія Івановича Корзюкова в орнітологію, зоологію хребетних, екологію та охорону природи, а також у формування нинішнього наукового потенціалу України назавжди залишиться в пам'яті нащадків. Анатолій Іванович був добрим Учителем, справжнім другом та хорошим наставником для багатьох зоологів. Його учні вражені цією непоправною втратою і висловлюють глибоке співчуття рідним, близьким і друзям. Анатолій Іванович Корзюков навечно залишиться в пам'яті та серцях колег, хто його знав і працював з ним, і всіх його учнів. Вічна і Світла Пам'ять!

*Іван Русев
Учень, друг, колега*



Анатолій Іванович серед друзів та колег